

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

12 septembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Protecția sănătății – Pachet de igienă – Regulamentul (CE) nr. 853/2004 – Regulamentul (CE) nr. 854/2004 – Igiena produselor alimentare de origine animală – Carne de pasăre – Inspecție *post-mortem* a carcaselor – Contaminare vizibilă a unei carcase – Standard de toleranță zero”

În cauza C-347/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Rechtbank Rotterdam (Tribunalul din Rotterdam, Țările de Jos), prin decizia din 8 iunie 2017, primită de Curte la 12 iunie 2017, în procedura

A și alții,

împotriva

Staatssecretaris van Economische Zaken,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Vilaras, președintele Camerei a patra, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, și domnii J. Malenovský, L. Bay Larsen, M. Safjan și D. Šváby (raportor), judecători,

avocat general: domnul M. Bobek,

grefier: doamna C. Strömholm, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 4 octombrie 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru A și alții, de E. Dans, avocat;
- pentru guvernul neerlandez, de M.K. Bulterman, de L. Noort, de C.S. Schillemans și de J.M. Hoogveld, în calitate de agenți;
- pentru guvernul danez, de J. Nymann-Lindgren, de M. Wolff și de P. Ngo, în calitate de agenți;
- pentru guvernul german, inițial de T. Henze și de S. Eisenberg, ulterior de S. Eisenberg, în calitate de agenți;
- pentru guvernul finlandez, de H. Leppo, în calitate de agent;

* Limba de procedură: neerlandeza.

– pentru Comisia Europeană, de A. Bouquet și de F. Moro, în calitate de agenți,
după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 noiembrie 2018,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea punctelor 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul (CE) nr. 853/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a unor norme specifice de igienă care se aplică alimentelor de origine animală (JO 2004, L 139, p. 55, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 71, rectificări în JO 2004, L 226, p. 22 și în JO 2013, L 160, p. 15) și a punctului (1) din capitolul II partea D din secțiunea I din anexa I la Regulamentul (CE) nr. 854/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a normelor specifice de organizare a controalelor oficiale privind produsele de origine animală destinate consumului uman (JO 2004, L 139, p. 206, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 132, rectificări în JO 2004, L 226, p. 83, și în JO 2013, L 160, p. 17), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 739/2011 al Comisiei din 27 iulie 2011 (JO 2011, L 196, p. 3) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 854/2004”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între A și alții, șapte abatoare de păsări stabilite în Țările de Jos, pe de o parte, și Staatssecretaris van Economische Zaken (secretarul de stat pentru afaceri economice, Țările de Jos, denumit în continuare „secretarul de stat”), pe de altă parte, în legătură cu amenzile administrative aplicate de acesta din urmă pentru încălcări ale Legii neerlandeze privind animalele.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul (CE) nr. 178/2002

- 3 Regulamentul (CE) nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare (JO 2002, L 31, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 8, p. 68) prevede la articolul 3 punctele 9 și 14:

„În sensul prezentului regulament:

[...]

9. «risc» înseamnă o funcție a probabilității unui efect negativ asupra sănătății și gravitatea acelui efect, determinat de un pericol;

[...]

14. «pericol» înseamnă un agent biologic, chimic sau fizic aflat în produse alimentare sau hrana pentru animale sau o stare a acestora, având potențialul de a cauza un efect negativ asupra sănătății.”

4 Articolul 14 din acest regulament, intitulat „Cerințe privind siguranța produselor alimentare”, prevede:

„(1) Nu sunt introduse pe piață produsele alimentare care nu prezintă siguranță.

(2) Se spune despre produse alimentare că nu prezintă siguranță atunci când se consideră că acestea:

(a) sunt dăunătoare sănătății;

(b) nu sunt adecvate consumului uman.

(3) Atunci când se determină dacă un produs alimentar prezintă sau nu siguranță, trebuie să se aibă în vedere:

(a) condițiile normale de folosire a produsului alimentar de către consumator și în fiecare etapă de producție, prelucrare și distribuție;

(b) informațiile furnizate consumatorului, inclusiv informațiile de pe etichetă sau alte informații general disponibile pentru consumator în privința evitării unor anumite efecte negative asupra sănătății ale unui anumit produs alimentar sau ale unei anumite categorii de produse alimentare.

[...]

(5) Atunci când se determină dacă un produs alimentar nu este adecvat consumului uman, trebuie să se aibă în vedere dacă produsul alimentar este inacceptabil pentru consumul uman potrivit utilizării căreia îi era destinat, din motive de contaminare, indiferent dacă aceasta se face printr-o substanță străină sau în alt mod sau prin putrefacție, deteriorare sau descompunere.

[...]”

5 Potrivit articolului 17 din regulamentul menționat, intitulat „Responsabilități”:

„(1) Operatorii din sectorul produselor alimentare și operatorii cu activitate în domeniul hranei pentru animale iau măsuri, în toate etapele producerii, prelucrării și distribuției din unitatea aflată sub controlul lor, astfel încât produsele alimentare sau hrana pentru animale să satisfacă cerințele legislației alimentare care sunt relevante pentru activitățile lor și verifică îndeplinirea acestor cerințe.

(2) Statele membre aplică legislația alimentară, monitorizează și verifică respectarea cerințelor relevante ale legislației alimentare de către operatorii din sectorul alimentar și operatorii cu activitate în domeniul hranei pentru animale în toate etapele producerii, prelucrării și distribuției.

În acest scop, statele membre practică un sistem de controale oficiale și alte activități, conform împrejurărilor, inclusiv comunicarea către public a siguranței și riscului produselor alimentare și hranei pentru animale, supravegherea siguranței alimentelor și a hranei pentru animale și alte activități de monitorizare cuprinzând toate etapele de producție, prelucrare și distribuție.

De asemenea, statele membre stabilesc normele privind măsurile și penalizările aplicabile pentru încălcarea legislației alimentare și hranei pentru animale. Măsurile și penalizările prevăzute trebuie să fie eficiente, proporționale și cu efect de descurajare.”

Regulamentul (CE) nr. 852/2004

- 6 Regulamentul (CE) nr. 852/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare (JO 2004, L 139, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 44, p. 173, rectificare în JO 2004, L 226, p. 3) prevede la articolul 2 alineatul (1) litera (f):

„În sensul prezentului regulament:

[...]

(f) «contaminare» înseamnă prezența sau crearea unui pericol;”.

- 7 Articolul 3 din acest regulament, intitulat „Obligație generală”, prevede:

„Operatorii din sectorul alimentar se asigură că toate etapele producției, prelucrării și distribuției produselor alimentare care se află sub controlul lor corespund cerințelor sanitare aplicabile stabilite de prezentul regulament.”

- 8 Articolul 4 din regulamentul menționat, intitulat „Cerințe sanitare generale și speciale”, prevede:

„(1) Operatorii din sectorul alimentar implicați în producția primară și activitățile conexe enumerate în anexa I respectă dispozițiile sanitare generale prevăzute de partea A din anexa I, precum și cerințele specifice prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 853/2004.

(2) Operatorii din sectorul alimentar care desfășoară activități de producție, prelucrare și distribuție a produselor alimentare ulterioare etapelor vizate de alineatul (1) respectă cerințele sanitare generale prevăzute de anexa II, precum și toate cerințele specifice prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 853/[2004].

(3) Operatorii din sectorul alimentar adoptă, după caz, următoarele măsuri sanitare speciale:

- (a) respectarea criteriilor microbiologice aplicabile produselor alimentare;
- (b) procedurile necesare pentru atingerea obiectivelor prezentului regulament pentru ca acesta să-și atingă scopul;
- (c) respectarea cerințelor de control al temperaturii aplicabile produselor alimentare;
- (d) respectarea lanțului criogenic;
- (e) prelevare de probe și analiză.

[...]”

- 9 Articolul 5 din Regulamentul nr. 852/2004, intitulat „Analiza riscurilor și a punctelor critice de control”, prevede la alineatul (1):

„Operatorii din sectorul alimentar elaborează, aplică și utilizează în permanență o procedură sau mai multe proceduri bazate pe principiile [*Hazard Analysis Critical Control Point* (HACCP) (analiza riscurilor și a punctelor critice de control)].”

Regulamentul nr. 853/2004

10 Considerentele (1), (2), (4), (9) și (10) ale Regulamentului nr. 853/2004 au următorul cuprins:

„(1) Prin Regulamentul (CE) nr. 852/2004 [...], Parlamentul European și Consiliul stabilesc norme generale privind igiena produselor alimentare pe care trebuie să le respecte operatorii din sectorul alimentar.

(2) Anumite produse alimentare pot periclita în mod specific sănătatea umană și este necesară stabilirea unor norme specifice de igienă. Este, în special, cazul produselor alimentare de origine animală la care au fost frecvent constatate riscuri microbiologice și chimice.

[...]

(4) În ceea ce privește sănătatea publică, aceste norme prevăd principii comune, în special în ceea ce privește responsabilitățile fabricanților și ale autorităților competente, cerințe în domeniul structurii, organizării și igienei pentru unități, proceduri de autorizare a acestor unități, cerințe în domeniul depozitării și transportului și mărci de salubritate.

[...]

(9) Reformarea are drept obiectiv principal asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului în domeniul siguranței alimentelor, în special prin impunerea acelorași norme pentru operatorii din sectorul alimentar din toată Comunitatea și asigurarea bunei funcționări a pieței interne a produselor de origine animală, pentru a contribui astfel la realizarea obiectivelor politicii agricole comune.

(10) Este necesar să fie menținute și, în cazul în care garantarea protecției consumatorilor o cere, să fie consolidate normele detaliate în domeniul igienei pentru produsele de origine animală.”

11 Articolul 2 din Regulamentul nr. 853/2004, intitulat „Definiții”, prevede:

„Se aplică următoarele definiții în sensul prezentului regulament:

1. definițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 178/2002;
2. definițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 852/2004;
3. definițiile prevăzute de anexa I și
4. orice definiție tehnică menționată de anexele II și III.”

12 Articolul 3 din Regulamentul nr. 853/2004, intitulat „Obligații generale”, prevede la alineatul (1):

„Operatorii din sectorul alimentar se conformează dispozițiilor corespunzătoare din anexele II și III.”

13 Punctul 10 din capitolul IV din secțiunea I, intitulată „Carne de ungulate domestice”, din anexa III la acest regulament prevede:

„carcasele trebuie să fie ferite de orice contaminare vizibilă cu materii fecale. Este necesar ca orice contaminare vizibilă să fie eliminată, fără întârziere, prin fasonare sau orice alt procedeu care are un efect echivalent;”.

- 14 Capitolul II, intitulat „Cerințe care se aplică abatoarelor”, din secțiunea II, intitulată „Carnea de pasăre de curte și de lagomorfe”, din anexa III la regulamentul menționat prevede:

„Operatorii din sectorul alimentar trebuie să se asigure că construcția, configurarea și echipamentul abatoarelor unde sunt sacrificate păsări de curte sau lagomorfe sunt în conformitate cu următoarele cerințe:

1. abatoarele trebuie să dispună de un spațiu sau de un loc acoperit pentru primirea animalelor și pentru inspecția veterinară înainte de sacrificarea acestora;
2. pentru a evita contaminarea cărnii, este necesar ca abatoarele:
  - (a) să dispună de un număr suficient de spații corespunzătoare operațiunilor care trebuie efectuate;
  - (b) să dispună de un spațiu separat pentru eviscerarea și pregătirea cărnii, inclusiv adăugarea condimentelor la carcasele întregi de păsări de curte, cu excepția cazului în care autoritatea competentă autorizează ca aceste operațiuni să fie efectuate separat în timp și într-un anumit abator, după caz;
  - (c) să se asigure că, în cazul în care sunt efectuate în abator, următoarele operațiuni sunt efectuate separat în spațiu și timp:
    - (i) asomarea și sângerarea;
    - (ii) deplumarea sau jumulirea și, eventual, opărire și
    - (iii) expedierea cărnii;
  - (d) să dispună de instalații care să împiedice contactul între carne și sol, pereți și echipamente și
  - (e) să dispună de linii de sacrificare (acolo unde acestea funcționează) concepute pentru a permite desfășurarea continuă a procesului de sacrificare și a evita o contaminare încrucișată între diferitele părți ale liniei. Atunci când în același spațiu funcționează mai mult de o linie de sacrificare, este necesar să fie asigurată o separare corespunzătoare în vederea evitării unei contaminări de la o linie la alta;

[...]

6. este necesar ca abatoarele să dispună de un spațiu separat echipat cu instalații corespunzătoare pentru curățarea, spălarea și dezinfectarea:
  - (a) echipamentelor de transport, de exemplu cuștile,
  - și
  - (b) mijloacelor de transport.

Aceste spații și instalații nu sunt obligatorii pentru litera (b) atunci când în apropiere există spații și instalații autorizate oficial;

[...]”

- 15 Capitolul IV, intitulat „Igiena sacrificării”, din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 prevede:

„Este necesar ca operatorii din sectorul alimentar care operează în abatoare unde sunt sacrificate păsări de curte sau lagomorfe să asigure respectarea următoarelor cerințe:

[...]

2. este necesar ca operatorii abatoarelor să urmeze instrucțiunile autorității competente pentru ca inspecția veterinară *ante-mortem* să fie efectuată în condiții corespunzătoare;
3. atunci când anumite unități sunt autorizate pentru sacrificarea unor specii animale diferite sau pentru manipularea ratitelor de crescătorie și a vânatului mic sălbatic, trebuie să fie luate măsuri de precauție în vederea evitării oricărei contaminări încrucișate; astfel operațiunile executate pe specii diferite sunt efectuate separat în timp și spațiu. Este necesar să fie disponibile instalații separate pentru recepția și depozitarea carcaselor de ratite de crescătorie sacrificate în exploatație și pentru vânatul mic sălbatic;
4. este necesar ca animalele introduse în sala de sacrificare să fie sacrificate fără amânări nejustificate;
5. este necesar ca asomarea, sângerarea, jumulirea sau deplumarea, eviscerarea și orice altă pregătire să fie efectuate fără nicio întârziere nejustificată, astfel încât să fie evitată orice contaminare a cărnii. Este necesar, în special, să fie luate măsuri pentru evitarea deversării conținutului tubului digestiv în timpul eviscerării;
6. exploatanții de abatoare trebuie să urmeze instrucțiunile autorității competente, astfel încât inspecția veterinară *post-mortem* să fie efectuată în condiții corespunzătoare și, în special, ca animalele sacrificate să poată fi inspectate în mod corespunzător;
7. după inspecția veterinară *post-mortem*:
  - (a) de îndată ce acest lucru este posibil, este necesar ca părțile improprii pentru consumul uman să fie evacuate din zona curată a unității;
  - (b) carnea reținută sau declarată improprie pentru consumul uman și subprodusele necomestibile nu trebuie să intre în contact cu carnea declarată proprie pentru consumul uman și
  - (c) este necesar ca viscerele și părțile de viscere care rămân în carcasă, cu excepția rinichilor, să fie înlăturate, în cazul în care este posibil, în întregime și cât mai repede posibil, cu excepția cazului în care există o autorizație contrară din partea autorității competente;
8. după inspecția veterinară și eviscerare, este necesar ca animalele sacrificate să fie curățate și refrigerate, de îndată ce acest lucru este posibil, la o temperatură care să nu fie mai mare de 4 °C, cu excepția cazului în care tranșarea este efectuată la cald;
9. atunci când carcasele sunt supuse unui proces de refrigerare prin imersiune, este necesar să fie respectate următoarele dispoziții:
  - (a) trebuie luate toate măsurile de precauție pentru evitarea unei contaminări a carcaselor, luând în considerare parametri cum ar fi greutatea carcabei, temperatura apei, volumul și direcția fluxului de apă și timpul de refrigerare;
  - (b) este necesar ca echipamentul să fie golit în întregime, curățat și dezinfectat de fiecare dată când acest lucru este necesar și cel puțin o dată pe zi;
10. animalele bolnave sau suspecte de boală și animalele sacrificate în cadrul unor programe de eradicare sau de luptă împotriva unei boli nu trebuie să fie sacrificate în unitate, cu excepția cazului în care acest lucru este permis de autoritatea competentă. În acest caz, este necesar ca sacrificarea să fie realizată sub control oficial și trebuie luate măsuri pentru prevenirea oricărei contaminări. Este necesar ca spațiile să fie curățate și dezinfectate înainte de a fi reutilizate.”

Regulamentul nr. 854/2004

16 Regulamentul nr. 854/2004 enunță în considerentele (4) și (8):

„(4) Controalele oficiale ale produselor de origine animală ar trebui să cuprindă toate aspectele care au importanță în privința protecției sănătății publice și, după caz, pentru sănătatea animală și bunăstarea animalelor. Aceste controale trebuie să se bazeze pe cele mai recente informații relevante și, prin urmare, trebuie să fie posibilă adaptarea acestora în funcție de noile informații relevante disponibile.

[...]

(8) Controalele oficiale privind producția de carne sunt necesare pentru a verifica dacă operatorii din sectorul alimentar respectă regulile de igienă, precum și criteriile și obiectivele stabilite de legislația comunitară. Aceste controale trebuie să includă audituri ale activităților operatorilor din sectorul alimentar și inspecții, inclusiv verificări ale controalelor efectuate chiar de operatori.”

17 Articolul 4 din acest regulament, intitulat „Principii generale în domeniul controalelor oficiale privind toate produsele de origine animală care intră în domeniul de aplicare al prezentului regulament”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că operatorii din sectorul alimentar oferă toată asistența necesară pentru a garanta punerea în aplicare în mod eficient a controalelor oficiale de către autoritatea competentă.

Acestea asigură, în special:

– accesul la toate clădirile, spațiile, instalațiile sau alte infrastructuri;

[...]

(2) Autoritatea competentă efectuează controale oficiale pentru a se asigura că operatorii din sectorul alimentar respectă cerințele prevăzute în:

(a) Regulamentul (CE) nr. 852/2004;

(b) Regulamentul (CE) nr. 853/2004

[...]

(3) Controalele oficiale menționate la alineatul (1) cuprind:

(a) audituri privind buna practică de igienă și procedurile bazate pe analiza riscurilor și puncte critice de control (HACCP);

[...]

și

(c) orice sarcină specială de audit stabilită în anexe.

[...]

(5) Auditurile privind procedurile bazate pe sistemul HACCP verifică dacă operatorii din sectorul alimentar aplică aceste proceduri în mod permanent și corect, având în mod special grijă ca procedurile să ofere garanțiile definite în secțiunea II din anexa II la Regulamentul (CE) nr. 853/2004. Acestea stabilesc, în special, dacă procedurile oferă garanții, în măsura posibilului, că produsele de origine animală:

(a) sunt în conformitate cu criteriile microbiologice stabilite în cadrul legislației comunitare;

[...]”

18 Articolul 5 din Regulamentul nr. 854/2004 prevede:

„Statele membre asigură efectuarea controalelor oficiale privind carnea proaspătă în conformitate cu anexa I.

1. Medicul veterinar oficial realizează sarcinile de inspecție în abatoarele, unitățile de prelucrare a vânatului și secțiile de tranșare care comercializează carne proaspătă, în conformitate cu cerințele generale prevăzute la anexa I capitolul II secțiunea I și cu cerințele specifice din secțiunea IV, în special în ceea ce privește:

- (a) informațiile privind lanțul alimentar;
- (b) inspecția *ante-mortem*;
- (c) bunăstarea animalelor;
- (d) inspecția *post-mortem*;
- (e) materialele cu riscuri specificate și alte subproduse de origine animală

și

- (f) testele de laborator.

[...]”

19 Capitolul I, intitulat „Îndatoriri privind controlul”, din secțiunea I din anexa I la acest regulament prevede:

„(1) În afara cerințelor generale de la articolul 4 alineatul (4) privind auditurile pentru buna practică în ceea ce privește igiena, medicul veterinar oficial trebuie să se asigure că operatorul din sectorul alimentar respectă în permanență propriile proceduri privind fiecare colectare, transport, depozitare, manipulare, prelucrare și utilizare sau eliminare a subproduselor de origine animală, inclusiv materialele cu riscuri specificate care se află în responsabilitatea operatorului din sectorul alimentar.

(2) În afara cerințelor generale de la articolul 4 alineatul (5) privind auditurile bazate pe principiile HACCP, medicul veterinar oficial trebuie să se asigure că procedurile operatorilor oferă garanții că, în măsura posibilului, carnea:

[...]

- (b) nu prezintă urme de contaminare cu materii fecale sau de alt fel

[...]”

20 Capitolul II partea D, intitulată „Inspekția *post-mortem*”, din secțiunea I din anexa I la regulamentul menționat prevede:

„(1) Carcasa și organele care însoțesc animalul trebuie să fie supuse imediat după sacrificare unei inspecții *post-mortem*. Toate suprafețele externe trebuie să fie examinate. În acest scop, este posibil să fie necesară manipularea cu ușurință a carcasei și a organelor comestibile sau poate fi nevoie de instalații tehnice. Problema detectării zoonozelor și bolilor care sunt înscrise în lista A a OIE și, după caz, în lista B a OIE va fi tratată cu mare atenție. Este necesar ca viteza liniei de sacrificare și efectivele de personal de inspecție prezente să fie adaptate pentru a se putea efectua o inspecție corespunzătoare.

(2) În cazul în care se consideră necesar, se efectuează examinări suplimentare, cum sunt palpările și incizarea anumitor părți ale carcasei și ale organelor comestibile, precum și testări în laborator pentru a:

[...]

(b) detecta

[...]

(ii) prezența unor reziduuri sau contaminanți în cantitate mai mare decât nivelurile stabilite în cadrul legislației comunitare;

(iii) nerespectarea criteriilor microbiologice

sau

(iv) prezența altor factori care pot duce la situația în care carnea să fie declarată improprie pentru consumul uman sau în care să fie impuse restricții privind utilizarea acesteia,

în special în cazul animalelor supuse unei sacrificări de urgență.

[...]”

21 Capitolul V, intitulat „Decizii privind carnea”, din secțiunea II din anexa I la același regulament prevede:

„(1) Carnea trebuie să fie declarată improprie consumului uman în cazul în care:

[...]

(g) nu este conformă cu criteriile microbiologice stabilite în cadrul legislației comunitare care servesc la determinarea posibilității de a introduce pe piață un aliment;

[...]

(i) conține reziduuri sau contaminanți în cantitate mai mare decât nivelurile stabilite de legislația comunitară. Orice depășire a nivelului corespunzător trebuie să ducă, după caz, la analize suplimentare;

[...]

(s) prezintă o contaminare cu materii fecale prin murdărire sau în alt fel;

[...]

(u) poate, conform avizului medicului veterinar oficial, după examinarea tuturor informațiilor relevante, constitui un risc pentru sănătatea publică sau animală sau este, din orice alt motiv, improprie pentru consumul uman.

[...]”

22 Capitolul V partea B din secțiunea IV din anexa I la Regulamentul nr. 854/2004 prevede:

- „(1) Toate păsările de curte trebuie să fie supuse unei inspecții *post-mortem* în conformitate cu secțiunile I și III. De asemenea, medicul veterinar oficial este obligat să efectueze personal următoarele controale:
- (a) inspecția zilnică a viscerelor și a cavităților corporale a unui eșantion reprezentativ de păsări de curte;
  - (b) inspecția detaliată a unui eșantion aleator, în fiecare lot cu aceeași origine, a părților de păsări sau a păsărilor întregi declarate improprii pentru consumul uman în urma inspecției *post-mortem*
- și
- (c) orice examinare suplimentară necesară în cazul în care există motive pentru a suspecta că păsările de curte în cauză pot fi improprii pentru consumul uman.

[...]”

Dreptul neerlandez

23 Articolul 6.2 alineatul 1 din Wet houdende een integraal kader voor regels over gehouden dieren en daaraan gerelateerde onderwerpen (Legea de stabilire a unui cadru integral pentru normele privind animalele deținute și chestiunile conexe) din 19 mai 2011 (Stb. 2011, nr. 345) (denumită în continuare „Legea privind animalele”) prevede:

„Este interzis ca prin sau pe baza unui regulament al administrației publice sau printr-un decret ministerial să se încalce dispoziții ale regulamentelor Uniunii Europene care se referă la chestiuni cărora li se aplică prezenta lege.”

24 Articolul 8.7 din Legea privind animalele prevede:

„Ministrul poate aplica o amendă administrativă unui contravenient.”

25 Articolul 2.4 din Regeling van de Minister van Economische Zaken, nr. WJZ/12346914, houdende regels met betrekking tot dierlijke producten (Ordinul nr. WJZ/12346914 al ministrului economiei de stabilire a normelor privind produsele de origine animală) din 7 decembrie 2012 (Stcrt. 2012, nr. 25949) prevede la alineatul 1 litera d:

„Dispozițiile regulamentelor Uniunii Europene, astfel cum sunt prevăzute la articolul 6.2 alineatul 1 litera d din Legea privind animalele, sunt următoarele:

[...]

- d. articolul 3 și articolul 4 alineatele (1)-(4), precum și articolul 5 și articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul [...] nr. 853/2004.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

26 În cadrul controalelor efectuate de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (Autoritatea neerlandeză pentru siguranța alimentelor și a produselor de consum, Țările de Jos) la mai multe abatoare de păsări de curte, ar fi fost constatată o contaminare cu materii fecale, cu conținutul gușii și cu bilă a carcaselor de păsări la sfârșitul liniei gata pentru gătit, chiar înainte de refrigerare. Această autoritate a întocmit rapoarte de constatare din care reiese că respectiva contaminare era urmarea unor măsuri insuficiente

pentru a preveni contaminarea și că aceste abatoare săvârșiseră o încălcare aflată sub incidența articolului 6.2 alineatul 1 din Legea privind animalele și a articolului 2.4 alineatul 1 din Decretul ministrului afacerilor economice nr. WJZ/12346914 și, prin urmare, a articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 853/2004 și a punctelor 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la acest regulament.

- 27 Pe baza acestor rapoarte de constatare, secretarul de stat, prin deciziile din 27 noiembrie, 11 decembrie și 18 decembrie 2015, a aplicat diferite amenzi abatoarelor în discuție în litigiul principal, în cuantum de 2 500 de euro fiecare, pentru încălcarea Legii privind animalele. Abatoarele menționate au formulat contestații împotriva acestor decizii la secretarul de stat, care le-a respins la 29 aprilie, 2 mai și, respectiv, 3 mai 2016.
- 28 Abatoarele în discuție în litigiul principal au formulat o acțiune împotriva acestor din urmă decizii la Rechtbank Rotterdam (Tribunalul din Rotterdam, Țările de Jos).
- 29 Abatoarele în discuție în litigiul principal susțin că nu se poate deduce nici din textul, nici din contextul dispozițiilor punctelor 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 că acestea impun un standard de „toleranță zero” pentru a evita orice contaminare. Acestea susțin că carcasele trebuie să poată fi încă curățate în etapa refrigerării sau într-o etapă ulterioară momentului tranșării și al ambalării. De asemenea, reclamantele contestă posibilitatea de contaminare cu materii fecale, cu conținutul gușii sau cu bilă. În plus, ele pun în discuție modalitățile de control, subliniind că, cu ocazia controalelor, carcasele nu pot fi retrase de pe linie și că numai suprafețele externe pot fi examinate vizual.
- 30 În schimb, secretarul de stat susține că dispozițiile menționate conțin standardul de „toleranță zero”, potrivit căruia carcasele de păsări de curte nu pot prezenta nicio contaminare vizibilă după etapa eviscerării și a curățării, precum și înainte de cea a refrigerării. El subliniază, în această privință, că etapa de dinaintea refrigerării este o etapă în cursul căreia ar trebui să se efectueze controlul. Acesta susține că noțiunea de „contaminare” acoperă de asemenea contaminarea cu materii fecale, cu conținutul gușii și cu bilă. În ceea ce privește controalele, secretarul de stat consideră că carcasele pot fi scoase de pe linie și că suprafețele interioare și de sub țesuturile adipoase pot fi de asemenea examinate.
- 31 În aceste condiții, Rechtbank Rotterdam (Tribunalul din Rotterdam), având îndoieli în ceea ce privește interpretarea care trebuie dată textelor aplicabile ale dreptului Uniunii, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:
- „1) Dispozițiile punctelor 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul [nr. 853/2004] trebuie interpretate în sensul că o carcasă de pasăre nu trebuie să mai conțină nicio contaminare vizibilă după eviscerare și curățare?
- 2) Dispozițiile punctelor 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul [nr. 853/2004] se referă la contaminări atât cu materii fecale, cu bilă, cât și cu conținutul gușii?
- 3) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ: punctul 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul [nr. 853/2004] trebuie interpretat în sensul că procesul de curățare trebuie să aibă loc direct după eviscerare sau această dispoziție permite înlăturarea contaminării vizibile și în timpul refrigerării sau al tranșării ori în timpul ambalării?
- 4) Punctul (1) din capitolul II partea D din secțiunea I din anexa I la Regulamentul [nr. 854/2004] permite autorității competente ca, în cadrul controlului, să scoată carcase de pe linia de sacrificare și să le controleze atât pe partea exterioară, cât și în partea interioară, precum și sub țesuturile adipoase cu privire la contaminări vizibile?

- 5) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este negativ și, prin urmare, pot rămâne contaminări vizibile pe carcasa păsărilor, cum trebuie interpretate în acest caz punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul [nr. 853/2004]? În ce mod se va atinge în acest caz obiectivul acestui regulament, și anume asigurarea unui înalt nivel de protecție a sănătății publice?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 32 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acestora din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. De asemenea, Curtea poate fi determinată să ia în considerare norme de drept al Uniunii la care instanța națională nu a făcut trimitere în întrebările sale (Hotărârea din 1 februarie 2017, Município de Palmela, C-144/16, EU:C:2017:76, punctul 20 și jurisprudența citată).
- 33 În speță, pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere, este necesar să se inverseze ordinea întrebărilor și să se examineze mai întâi cea de a doua întrebare, în continuare, împreună, prima, a treia și, dacă este cazul, a cincea întrebare și, în sfârșit, a patra întrebare, astfel cum au fost reformulate.

Cu privire la a doua întrebare

- 34 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere urmărește să se stabilească în esență dacă punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 trebuie interpretate în sensul că noțiunea de „contaminare” include nu numai contaminarea cu materii fecale, ci și contaminarea cu conținutul gușii și cu bilă.
- 35 Trebuie arătat că nici punctul 5, nici punctul 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 nu precizează care ar putea fi sursele de contaminare a carcaselor la sacrificare. Astfel, punctul 5 menționat se limitează să indice că „este necesar ca asomarea, sângerarea, jumulirea sau deplumarea, eviscerarea și orice altă pregătire să fie efectuate fără nicio întârziere nejustificată, astfel încât să fie evitată orice contaminare a cărnii. Este necesar în special să fie luate măsuri pentru evitarea deversării conținutului tubului digestiv în timpul eviscerării”. În ceea ce privește punctul 8 menționat, acesta nu menționează termenul „contaminare”.
- 36 Instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă materiile fecale, conținutul gușii și bila fac parte din „tubul digestiv”, în sensul punctului 5 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 și, în acest temei, dacă pot fi considerate surse de contaminare în sensul acestui regulament.
- 37 În această privință, este necesar să se arate că versiunile lingvistice ale acestui regulament diferă în ceea ce privește termenii utilizați la punctul 5 a doua teză din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004. Astfel, în timp ce versiunile în limbile neerlandeză, germană și suedeză ale acestei dispoziții, care utilizează expresiile „*inhoud van maag en darmen*”, „*Magen- und Darminhalt*” și, respectiv, „*mag- och tarminnehåll*”, evocă conținutul stomacului și al intestinelor, versiunile în limbile daneză, engleză și franceză ale dispoziției menționate, care utilizează expresiile „*fordøjelseskanaledens indhold*”, „*digestive tract contents*” și, respectiv, „*contenu du tractus digestif*”, au în mod vizibil un sens mai larg.

- 38 În acest context, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, formularea utilizată în una dintre versiunile lingvistice ale unei dispoziții de drept al Uniunii nu poate constitui singurul temei pentru interpretarea acestei dispoziții și nici nu se poate atribui respectivei formulări un caracter prioritar în raport cu celelalte versiuni lingvistice. Astfel, dispozițiile dreptului Uniunii trebuie interpretate și aplicate în mod uniform, în lumina versiunilor existente în toate limbile Uniunii. În caz de neconcordanță între diferitele versiuni lingvistice ale unui text de drept al Uniunii, dispoziția în cauză trebuie să fie interpretată în funcție de contextul și de finalitatea reglementării din care face parte (a se vedea în special Hotărârea din 25 octombrie 2018, Tänzler & Trasper, C-462/17, EU:C:2018:866, punctul 20, precum și jurisprudența citată).
- 39 În ceea ce privește, în primul rând, contextul dispoziției în cauză, trebuie arătat că, în conformitate cu articolul 2 din Regulamentul nr. 853/2004, definițiile prevăzute de Regulamentele nr. 178/2002 și nr. 852/2004 se aplică în sensul Regulamentului nr. 853/2004. În această privință, articolul 2 alineatul (1) litera (f) din Regulamentul nr. 852/2004 definește termenul „contaminare” prin „prezența sau crearea unui pericol”. În ceea ce privește noțiunea de „pericol”, aceasta este definită la articolul 3 punctul 14 din Regulamentul nr. 178/2002 drept „un agent biologic, chimic sau fizic aflat în produse alimentare sau hrana pentru animale sau o stare a acestora, având potențialul de a cauza un efect negativ asupra sănătății”.
- 40 Astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 51 din concluziile sale, legiuitorul Uniunii a dorit în mod vădit să încurajeze atingerea unui standard înalt pentru siguranța alimentară prin reținerea unei definiții extinse a noțiunii de contaminare.
- 41 Această analiză este confirmată de litera însăși a textului de la punctul 5 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004. Astfel, folosirea expresiei „orice contaminare” în limba franceză sau germană și a noțiunii „contaminare” în limba neerlandeză și în limba spaniolă, precum și folosirea, la același punct, a locuțiunii adverbiale „în special” demonstrează că acest legiuitor s-a asigurat să nu limiteze obligația de a evita orice contaminare la o formă de contaminare specifică. De asemenea, punctul 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la acest regulament prevede procedura care trebuie urmată după inspecția veterinară și eviscerare, adică în special curățarea carcaselor, fără a restrânge totuși această obligație la eliminarea anumitor forme de contaminare.
- 42 În plus, reiese din cuprinsul punctului (2) din capitolul I din secțiunea I din anexa I la Regulamentul nr. 854/2004 că medicul veterinar oficial, atunci când efectuează un control privind procedurile operatorilor din sectorul alimentar precum abatoarele trebuie să se asigure că acestea din urmă oferă garanții că, în măsura posibilului, carnea „nu prezintă urme de contaminare cu materii fecale sau de alt fel”. Trebuie să se constate că termenii folosiți în ceea ce privește natura contaminării sunt de asemenea foarte extinși, utilizarea termenului „de alt fel” confirmând astfel că sursele de contaminare nu fac obiectul niciunei limitări speciale.
- 43 În ceea ce privește, în al doilea rând, finalitatea Regulamentului nr. 853/2004, trebuie amintit că în considerentul (9) al acestui regulament se prevede că reformarea acestuia are drept principal obiectiv asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului în domeniul siguranței alimentelor. În plus, considerentul (10) al regulamentului menționat demonstrează cu putere că legiuitorul Uniunii pune sănătatea consumatorilor în prim-planul preocupărilor sale, în măsura în care se menționează că „[e]ste necesar să fie menținute și, în cazul în care garantarea protecției consumatorilor o cere, să fie consolidate normele detaliate în domeniul igienei pentru produsele de origine animală”.
- 44 Prin urmare, atât economia generală a Regulamentului nr. 853/2004, cât și obiectivul unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor pe care acesta urmărește să îl atingă impun reținerea tuturor surselor de contaminare. Prin urmare, noțiunea „tubul digestiv” nu poate fi restrânsă la intestine și la conținutul lor. Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 50 din concluziile sale, tubul digestiv cuprinde ansamblul organelor care constituie aparatul digestiv, dar și conținutul acestor organe, de la

cavitatea bucală la rect. Materiile fecale, conținutul gușii și bila fac, așadar, parte din tubul digestiv și, prin urmare, trebuie considerate ca intrând sub incidența obligațiilor prevăzute la punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004.

- 45 Având în vedere cele de mai sus, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 trebuie interpretate în sensul că noțiunea de „contaminare” include nu numai contaminarea cu materii fecale, ci și contaminarea cu conținutul gușii și cu bilă.

Cu privire la prima, la a treia și la a cincea întrebare

- 46 Prin intermediul primei și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 trebuie interpretate în sensul că o carcasă de pasăre nu trebuie să mai conțină nicio contaminare vizibilă după etapa de curățare și dacă această etapă trebuie să intervină înainte de cea a refrigerării. În ipoteza în care această dispoziție ar fi interpretată în sensul că nu impune o lipsă de contaminare vizibilă, instanța de trimitere, prin intermediul celei de a cincea întrebări, solicită Curții în esență să stabilească dacă dispoziția menționată coroborată cu dispozițiile Regulamentului nr. 852/2004 trebuie interpretată în sensul că, pentru a garanta obiectivul unui nivel ridicat de protecție a sănătății publice, controlul autorităților competente trebuie să se limiteze la verificarea respectării standardelor HACCP de către abatoare.
- 47 În primul rând, instanța de trimitere urmărește să afle, în realitate, dacă punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 prevăd un standard de toleranță zero, respectiv că, imediat după etapa eviscerării, carcasele de păsări de curte nu trebuie să prezinte nicio contaminare, fie că este vizibilă sau invizibilă. În al doilea rând, instanța de trimitere dorește să se stabilească dacă, în ipoteza în care se aplică această normă, aplicarea sa trebuie să aibă loc la sfârșitul liniei de sacrificare, adică înainte de etapa refrigerării.
- 48 Trebuie arătat că nici definiția noțiunii de „contaminare” de la articolul 2 alineatul (1) litera (f) din Regulamentul nr. 852/2004, nici punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 nu fac distincție între contaminarea vizibilă și contaminarea invizibilă.
- 49 Cu toate acestea, rezultă din cuprinsul punctelor 39-41 din prezenta hotărâre că noțiunea de „contaminare”, în sensul punctelor 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004, este definită în sens larg. Prin urmare, ea nu se poate limita numai la noțiunea de contaminare vizibilă.
- 50 În această privință, trebuie să se observe că legiuitorul Uniunii a urmărit să facă o distincție între diferitele specii de animale, în special prin distingerea cărnii de ungulate domestice de carnea de păsări de curte și de lagomorfe. Or, în capitolul IV din secțiunea I din anexa III la acest regulament, consacrat igienei sacrificării în ceea ce privește carnea de ungulate domestice, acesta a indicat în mod expres la punctul 10 că respectivele carcase care se încadrează în această categorie „trebuie să fie ferite de orice contaminare vizibilă cu materii fecale” și că „este necesar ca orice contaminare vizibilă să fie eliminată, fără întârziere, prin fasonare sau orice alt procedeu care are un efect echivalent”.
- 51 Trebuie să se constate că o astfel de precizare nu apare în capitolul consacrat igienei sacrificării păsărilor de curte și a lagomorfelor. Astfel, legiuitorul Uniunii a dorit să mențină o definiție extinsă a noțiunii de contaminare la punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004, care include atât contaminarea vizibilă, cât și contaminarea invizibilă.

- 52 În consecință, în conformitate cu punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004, noțiunea de „contaminare” vizează atât contaminarea vizibilă, cât și contaminarea invizibilă.
- 53 În ceea ce privește aspectul de a ști în ce etapă se impune lipsa oricărei contaminări, indiferent dacă este sau nu vizibilă, trebuie arătat că reclamantii din litigiul principal susțin, printre altele, că este imposibil să se respecte un standard de toleranță zero și că eventualele contaminări prezente pe carcasă în etapa liniei gata pentru gătit sunt înlăturate în timpul procesului de refrigerare sau în timpul tranșării, precum și al ambalării. Abatoarele ar avea astfel o simplă obligație de mijloace privind lipsa de contaminare pe tot parcursul procesului de sacrificare.
- 54 Un astfel de argument nu poate fi admis.
- 55 Reiese din modul de redactare a punctului 5 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 că, în etapa sacrificării, trebuie luată orice măsură pentru evitarea unei contaminări, în special prin deversarea conținutului tubului digestiv în timpul eviscerării. Utilizarea verbului „a evita” demonstrează că legiuitorul Uniunii nu a dorit să impună o obligație de rezultat în această etapă a procesului, dar a încurajat în schimb abatoarele să pună în aplicare toate măsurile posibile pentru a nu contamina carcasele. Astfel, lipsa oricărei contaminări vizibile în această etapă ar impune o obligație nerezonabilă în sarcina abatoarelor.
- 56 Această analiză este confirmată, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 62 și 63 din concluziile sale, prin faptul că inspecția *post-mortem*, care urmărește evacuarea carcaselor contaminate și improprii consumului uman, intervine după etapa eviscerării, în conformitate cu cele ce rezultă din coroborarea punctelor 6 și 7 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 cu punctul (1) din capitolul V partea B din secțiunea IV din anexa I la Regulamentul nr. 854/2004. În special, acest din urmă punct prevede că toate păsările de curte trebuie să fie supuse unei inspecții *post-mortem* în conformitate cu secțiunile I și III din anexa I la Regulamentul nr. 854/2004 și că, în plus, medicul veterinar oficial este obligat să efectueze personal o inspecție zilnică a viscerelor și a cavităților corporale a unui eșantion reprezentativ de păsări de curte. În această privință, medicul veterinar oficial trebuie să se asigure, în conformitate cu punctul (2) din capitolul I din secțiunea I din anexa I la acest regulament, că procedurile operatorilor oferă garanții că, în măsura posibilului, carnea nu prezintă urme de contaminare cu materii fecale sau de alt fel.
- 57 Inspecția *post-mortem* urmărește tocmai să facă trierea între părțile improprii consumului uman și celelalte părți care pot trece la etapa curățării, pentru a fi înlăturate toate murdăriile reziduale precum sângele sau conținutul intestinelor. Această etapă ar părea astfel total superfluă dacă s-ar aplica un prag de toleranță zero imediat după etapa eviscerării, netolerând nicio contaminare vizibilă.
- 58 În schimb, din ordinea etapelor de transformare reținută de legiuitorul Uniunii la punctul 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 reiese că etapa curățării trebuie să se efectueze înaintea refrigerării și, așadar, înaintea tranșării, a ambalării și a punerii la dispoziția consumatorului. Prin urmare, după etapa curățării, nicio contaminare vizibilă nu poate continua să existe.
- 59 Astfel, în etapa curățării, supravegherea efectuată de medicul veterinar oficial a permis deja punerea în aplicare a măsurilor necesare pentru a reduce pericolul la un nivel acceptabil prin curățarea părților care mai puteau fi curățate și, în lipsa posibilității de a reduce pericolul la un nivel acceptabil, prin adoptarea măsurilor corective adecvate pentru a elimina acest pericol, și anume declararea părților în cauză improprii consumului uman, în conformitate cu „principiile HACCP”, în sensul articolului 5 din Regulamentul nr. 852/2004.

- 60 Pe de altă parte, faptul de a controla etapa curățeniei prin prezentarea unei carcase lipsite de orice contaminare vizibilă în etapa refrigerării, în cea a tranșării și în cea a ambalării este cu atât mai important cu cât aceste etape constituie deja, prin ele însele, un punct critic ca urmare a numeroaselor contacte ale cărnii cu suprafețele sau cu materialele murdare. În cazul în care pericolul din etapa anterioară nu este controlat, există riscul ca acesta să se repercuteze sau chiar să se amplifice în etapa următoare. Obiectivul de a atinge un nivel ridicat de protecție a consumatorilor ar fi, prin urmare, grav compromis.
- 61 Astfel, contrar celor susținute de reclamantii din litigiul principal, etapa refrigerării nu are vocație să asigure curățarea carcaselor în scopul de a elimina orice contaminare vizibilă, ci urmărește, printre altele, să împiedice înmulțirea germenilor și să conserve carnea pentru a se continua cu etapa tranșării și a ambalării în cele mai bune condiții.
- 62 În consecință, este necesar să se răspundă la prima și la a treia întrebare că punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 trebuie interpretate în sensul că o carcasă de păsări de curte nu trebuie să mai prezinte nicio contaminare vizibilă după etapa curățării și înainte de etapa refrigerării.
- 63 Având în vedere răspunsul dat la prima și la a treia întrebare, nu mai este necesar să se răspundă la a cincea întrebare.

Cu privire la a patra întrebare

- 64 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă punctul (1) din capitolul II partea D din secțiunea I din anexa I la Regulamentul nr. 854/2004 trebuie interpretat în sensul că se opune ca autoritatea competentă, în vederea inspectării carcaselor de păsări de curte, să le scoată de pe linia de sacrificare și să efectueze o examinare atât exterioară, cât și interioară a acestor carcase, la nevoie prin ridicarea țesuturilor adipoase ale acestora.
- 65 Reiese din cuprinsul considerentului (4) al acestui regulament că controalele oficiale ale produselor de origine animală ar trebui să cuprindă toate aspectele care au importanță în privința protecției sănătății publice.
- 66 Pe de altă parte, articolul 4 alineatul (1) din acest regulament prevede că „[s]tatele membre se asigură că operatorii din sectorul alimentar oferă toată asistența necesară pentru a garanta punerea în aplicare în mod eficient a controalelor oficiale de către autoritatea competentă”.
- 67 Trebuie amintit de asemenea că punctul (1) din capitolul II partea D din secțiunea I din anexa I la regulamentul menționat prevede că, în scopul inspecției *post-mortem*, „[t]oate suprafețele externe trebuie să fie examinate” și, „[i]n acest scop, este posibil să fie necesară manipularea cu ușurință a carcasei și a organelor comestibile sau poate fi nevoie de instalații tehnice”, „[fiind necesar ca] viteza liniei de sacrificare și efectivele de personal de inspecție prezente să fie adaptate pentru a se putea efectua o inspecție corespunzătoare”. În plus, în conformitate cu punctul (1) litera (a) din capitolul V partea B din secțiunea IV din anexa I la același regulament, în afară de inspecția *post-mortem* prevăzută pentru carnea proaspătă, „medicul veterinar oficial este obligat să efectueze personal [...] inspecția zilnică a viscerelor și a cavităților corporale ale unui eșantion reprezentativ de păsări de curte”.
- 68 De asemenea, punctul (2) din capitolul II partea D din secțiunea I din anexa I la Regulamentul nr. 854/2004 prevede că autoritatea competentă poate efectua examinări suplimentare, cum sunt palpările și incizarea anumitor părți ale carcasei și ale organelor comestibile, precum și testări în laborator, în cazul în care se consideră necesar.

- 69 Din cele de mai sus reiese că, pentru a atinge un nivel ridicat de protecție a sănătății publice, legiuitorul Uniunii a prevăzut norme de control minime în ceea ce privește carnea de păsări de curte, și anume examinarea exterioară a carcaselor, precum și examinarea interioară pe un eșantion de carcase, lăsând în același timp autorității competente o marjă largă de manevră pentru a putea efectua controale mai detaliate, precum analizele, dacă apreciază că acest lucru este necesar.
- 70 În această privință, scoaterea unei carcase de păsări de curte de pe linia de sacrificare pentru examinarea țesuturilor adipoase se poate dovedi, printre altele, necesară pentru a detecta o patologie nocivă pentru sănătatea umană, precum gripa aviară, și proporțională, având în vedere importanța pe care o are obiectivul protecției sănătății publice.
- 71 În orice caz, va fi de competența instanței naționale, având în vedere elementele care îi sunt prezentate, să stabilească dacă mijloacele puse în aplicare în scopul inspecției carcaselor de păsări de curte erau adecvate pentru realizarea obiectivului urmărit în mod legitim de reglementarea în cauză și nu depășeau ceea ce era necesar pentru atingerea acestuia.
- 72 În consecință, este necesar să se răspundă la a patra întrebare că punctul (1) din capitolul II partea D din secțiunea I din anexa I la Regulamentul nr. 854/2004 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca autoritatea competentă, în scopul inspecției carcaselor de pasăre, să le scoată de pe linia de sacrificare și să efectueze o examinare atât exterioară, cât și interioară a acestor carcase, la nevoie prin ridicarea țesuturilor adipoase ale acestora, cu condiția ca această examinare să nu depășească ceea ce este necesar pentru a garanta eficacitatea controlului respectiv, aspect a cărui verificare va reveni instanței naționale.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 73 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) Punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul (CE) nr. 853/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a unor norme specifice de igienă care se aplică alimentelor de origine animală trebuie interpretate în sensul că noțiunea de „contaminare” include nu numai contaminarea cu materii fecale, ci și contaminarea cu conținutul gușii și cu bilă.**
- 2) Punctele 5 și 8 din capitolul IV din secțiunea II din anexa III la Regulamentul nr. 853/2004 trebuie interpretate în sensul că o carcasă de păsări de curte nu trebuie să mai prezinte nicio contaminare vizibilă după etapa curățării și înainte de etapa refrigerării.**
- 3) Punctul (1) din capitolul II partea D din secțiunea I din anexa I la Regulamentul (CE) nr. 854/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a normelor specifice de organizare a controalelor oficiale privind produsele de origine animală destinate consumului uman, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 739/2011 al Comisiei din 27 iulie 2011, trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca autoritatea competentă, în scopul inspecției carcaselor de pasăre, să le scoată de pe linia de sacrificare și să efectueze o examinare atât exterioară, cât și interioară a acestor carcase, la nevoie prin ridicarea țesuturilor adipoase ale acestora, cu condiția ca această examinare să nu depășească ceea ce este necesar pentru a garanta eficacitatea controlului respectiv, aspect a cărui verificare va reveni instanței naționale.**

Semnături